

[Stenshalle.]

et etkammersystem efter min opfattelse ikke har givet bedre argumenter for etkammersystem, end de virkelig har gjort. Jeg hørte ikke andre argumenter her, end at det var lettere at have med at gøre, krævede færre valg, og agitationen blev derved lettere.

Men ikke alene søgte formanden for udvalget at skabe enighed om et rent etkammer, men han nåede også at få enighed om en skitseret valglovsordning for dette etkammer, efter at der var sket nogen omskiftelse af medlemmerne, således at mere sagkyndige medlemmer på dette område var trådt ind i dette udvalg.

I august måned forelå der så for udvalget et i paragrafform opstillet forslag om et etkammer, i alt væsentligt i samme form som det her foreliggende lovforslag. Dette forslag var jeg betænkelig ved. Jeg tog et motiveret forbehold, i alt væsentligt som det er udtrykt i forfatningskommissionens betænkning pag. 79, og jeg føjede dertil et forslag om et landsting valgt af de kommunale vælgere. Jeg havde jo været med til under regeringen Hedtoft sammen med min partifælle i udvalget og med partiet bag os at stille et forslag om en ændring i rigsdagens opbygning, så at de tingvalgte medlemmer bortfaldt og valgretsalderen blev den samme som til folketinget, samt at medlemmerne skulle vælges ved direkte valg.

Jeg prøvede, om det også her var muligt at få noget ud af dette, men det lykkedes ikke, jeg fik knapt nok en forhandling i gang om det i udvalget. Jeg tør ikke benægte, at der måske kunne være blevet muligheder for gennemførelse af noget lignende som efter 1939-forslaget, men stillet deroverfor foretrækker jeg et etkammer med tilstrækkelige sikringer mod pludseligt opståede stærke folkestemningers indflydelse på rigsdagen.

Jeg skal ikke gentage for meget af begrundelsen for mit forbehold. Jeg vil kun lige påpege, at jeg ikke finder tilstrækkelig sikring imod, at beslutninger truffet af et ringe flertal ved en eneste behandling i et etkammer kan omforme lovgivningen om vort næringsliv, vore erhvervs- og skatteforhold, vore kirke- og skoleforhold m. v. Den eneste virkelige sikring derimod er adgangen til at vinde en folkeafstemning mod en sådan lovgivning. En folkeafstemning kan imidlertid ikke og bør ikke kunne

bringes til anvendelse overfor en hel kategori af lovforslag. Jeg erkender, at en adgang til folkeafstemning kan bevirke, at et knebent flertal betænker sig på at gennemføre meget indgribende love, hvis det må regne med, at et andet flertal senere vil ændre dem. Ja, og så findes der jo i den gamle grundlov som også i det foreliggende forslag en adgang til for $\frac{1}{3}$ af tingets medlemmer at forlange vedtagelsen af love om ekspropriationsbestemmelser udskudt til stadfæstelse efter næste valg.

I erhvervskredse er der megen ængstelse for udviklingen for erhvervslivets vedkommende, hvis der ikke indføres større sikkerhed overfor pludseligt opståede stærke folkestemninger. Hvis der ikke kan foretages ændringer desangående, tror jeg, det bliver vanskeligt at få mange af erhvervenes folk til at stemme for det foreliggende grundlovsforslag. Dette fremgår af erhvervenes henvendelse til forfatningskommissionen i efteråret og af udtalelser i det andet høje ting af bl. a. de ærede medlemmer hr. Pinstrup og hr. Anker Lau. Enhver, der bevæger sig i erhvervskredse, ved da også, hvorledes de enkelte ser på dette spørgsmål; de udtalelser, der falder, vidner ikke om lyst til ved folkeafstemningen at yde positivt bidrag til forfatningsforslagets gennemførelse.

Jeg tror, det bliver meget svært — det har jo været forsøgt allerede gentagne gange — at redigere tilfredsstillende bestemmelser angående f. eks. erstatningsfri reguleringer af ejendomsretten, men jeg ved, at hvis der f. eks. i grundloven indføres en bestemmelse — på samme måde, som der findes i den finske grundlov — om, at f. eks. $\frac{1}{3}$ af folketingets medlemmer kan kræve et lovforslags endelige vedtagelse udskudt til efter næste valg, vil der herigennem være vundet tid til overvejelse og drøftelse, og muligvis kunne der da i mellemtiden skaffes et andet flertal. Derved ville en del af den ængstelse, der gør sig gældende i erhvervskredse, bortfalde.

En sådan bestemmelse findes som sagt i den finske forfatning, hvorefter der bl. a. også kræves kvalificeret majoritet til vedtagelse af visse bestemmelser om skatter.

Jeg tror, at en sådan bestemmelse om vetoret ville berolige adskillige folk ikke så lidt. En vetobestemmelse vil naturligvis altid kunne komme til at virke forsinkende. Jeg tror imidlertid, den i nogen